

SCI-CONF.COM.UA

**ECONOMICS, FINANCE AND LAW:
MODERN STATE AND
PROSPECTS OF THE
DEVELOPMENT**

**ABSTRACTS OF I INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
NOVEMBER 4-5, 2019**

**ATHENS
2019**

ECONOMICS, FINANCE AND LAW: MODERN STATE AND PROSPECTS OF THE DEVELOPMENT

Abstracts of I International Scientific and Practical Conference

Athens, Greece

4-5 November 2019

Athens, Greece

2019

UDC 001.1

BBK 59

The 1st International scientific and practical conference “Economics, finance and law: modern state and prospects of the development” November 4-5, 2019) ISGT Publishing House, Athens, Greece. 2019. 39 p.

ISBN 978-618-04-3752-2

The recommended citation for this publication is:

Ivanov I. Analysis of the phaunistic composition of Ukraine // Economics, finance and law: modern state and prospects of the development. Abstracts of the 1st International scientific and practical conference. ISGT Publishing House. Athens, Greece. 2019. Pp. 21-27. URL: <http://sci-conf.com.ua>.

Editor

Komarytskyy M.L.

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Editorial board

Pateras Corunis, Athens, Greece
Toma Sorin, University of Bucharest, Romania
Velizar Pavlov, University of Ruse, Bulgaria
Vladan Holcner, University of Defence, Czech Republic
Silvia Trifonova, University of National and World Economy, Bulgaria
Marian Siminica, University of Craiova, Romania
Mirela Cristea, University of Craiova, Romania

Olga Zaborovskaya, State Institute of Economics, Russia
Peter Joehnk, Helmholtz - Zentrum Dresden, Germany
Demidas Noevus, Athens, Greece
Fran Galetic, University of Zagreb, Croatia
Goran Kutnjak, University of Rijeka, Croatia
Janusz Lyko, Wroclaw University of Economics, Poland

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine, Russia and from neighbouring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

e-mail: ep@sci-conf.com.ua

homepage: *sci-conf.com.ua*

©2019 Scientific Publishing Center “Sci-conf.com.ua” ®

©2019 ISGT Publishing House ®

©2019 Authors of the articles

TABLE OF CONTENTS

ЭКОНОМИЧЕСКОЕ НАПРАВЛЕНИЕ

1. Hbur Z. V., Hbur E. M. Mechanism of public administration for sustainable economic development of Ukraine 6
2. Ilkiv Y., Kopytko M. Concepts of security activities of the enterprise 9
3. Rogovaja N. V., Volod'ko O. V. Improvement of hotel activities in Ukraine 13
4. Вараксіна О. В. Про стан та проблеми розвитку аграрного сектору Національної економіки 17
5. Конашкова А. О., Бухтіарова А. Г. Антикризове управління діяльністю підприємства на різних стадіях життєвого циклу 21

ЮРИДИЧЕСКОЕ НАПРАВЛЕНИЕ

6. Гарасимів О. І., Ряшко О. В., Пенцак М. Ю. Обшук в системі слідчих (розшукових) дій 27
7. Чишко Е. А. Definition of the boundaries of concepts «close faces» and «family members» in the anti-corruption legislation of Ukraine 35

ЭКОНОМИЧЕСКОЕ НАПРАВЛЕНИЕ

MECHANISM OF PUBLIC ADMINISTRATION FOR SUSTAINABLE ECONOMIC DEVELOPMENT OF UKRAINE

Hbur Z.V.,

Doctor of Science in Public Administration,
Professor of Health Management,
Shupyk National Medical Academy of Postgraduate Education,
Chief Specialist of the Ministry of Finance of Ukraine,
Kyiv, Ukraine

Hbur E.M.

Student Institute of international relations
Taras Shevchenko National University of Kyiv,
Kyiv, Ukraine

Given the slow rise of the Ukrainian economy, the implementation of economic and social reforms, decentralization of power and the elimination of corruption, it is important to ensure a well-established effective mechanism of public administration. Today in Ukraine it is possible to speak about the beginning of the development of a new model of public administration, which in its essence corresponds to foreign experience and Western European models of public administration. Defining the entity, subjects and objects, the most effective methods and forms of public administration are urgent tasks, because they allow to determine its mechanism.

Advanced economic development involves achieving strategic goals for the country with levels of macroeconomic indicators that exceed those in other technological, innovative niches, providing competitive advantages in education, science, industrial production and public administration in particular. Advanced economic development today has become a key condition for an innovative economy, bringing the country to a higher level of production and, as noted by A. M. Moskalenko [5], thus, "it becomes a decisive condition for innovative competition, the transition of countries to a higher technological level, the creation of a "margin of

safety” of national economic systems, acquisition and consolidation of long-term international innovative competitive advantages by countries”.

Advanced economic development can be characterized by analyzing the main socio-economic indicators and comparing them with thresholds: [2, p. 31]: annual price index growth should not be more than 3-5%; the growth rate of money supply should correspond to the growth rate of production (but no more than 3-5% per year); the state budget deficit should not be more than 3-5% of GDP; public debt should not be more than 60% of GDP; the volume of foreign exchange reserves should be more than 8% of GDP and sufficient to cover the cost of importing goods for at least three months; the ratio of current external debt service payments should not exceed 20% of annual export earnings; in order to ensure extended reproduction, the level of accumulation in GDP should be at least 10%; the unemployment rate should not be more than 15-20% of the total working population; the income gap of the 20% of the richest and 20% of the poorest people should not be more than 12 times.

Developed countries (Australia, Germany, Hong Kong, New Zealand, Singapore, Switzerland, United Kingdom, United States) have a higher level of ownership institution development, transparency of government activity, freedom of business and the labor market, freedom of investment and legal efficiency, which generally indicates the use of more effective public administration methods and adherence to its principles. And this is positively reflected in the value of GDP per capita in purchasing power parity, the average value of which for developed countries is \$ 54,994.9. (the maximum in Singapore is \$ 87,855.4, the minimum in New Zealand is \$ 37,294.0). Thus, these characteristics allow us to ensure a steady increase in GDP, maintain an acceptable unemployment rate (within 5%) and inflation. The above economic indicators indicate, first of all, the high level of well-being and quality of life of the population, which in turn testifies to the social development of the countries whose state policy and management are aimed at forming an effective legal, political, social and economic environment.

The development of a model of public administration mechanism in Ukraine began with the beginning of the formation of territorial communities. Thus, the

formation of territorial communities ensured the participation of the population in the state administration and in the development of projects of regional economic development, where citizens began to participate by bringing to public discussion the most pressing problems. At the same time, the authorities ensured that the interests of the community were taken into account by developing projects based on the proposals of the population. The initiators of the projects were, first of all, representatives of the executive branch, which has one of the main functions - development of investment projects, organization and documentary support of project implementation. At the same time, the authorities also provide effective motivation for citizens through an information campaign in order to identify priority infrastructure items in need of investment. Business representatives at the moment take a passive position, in fact only by providing local budgets with tax payments. However, despite the low level of initiative of the population in Ukraine and business to participate in the public administration of the executive authorities, some progress has been made in the implementation of projects of territorial development and solving the most problematic issues of economy, ecology of regions.

List of references

1. Гражевська Н.І. Економічні системи епохи глобальних змін / Н.І. Гражевська. – К.: Знання, 2008. – 431 с.
2. Москаленко О. М. Інноваційна конкуренція та випереджальний розвиток економіки України в умовах жорсткої економії. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/15086/>

CONCEPTS OF SECURITY ACTIVITIES OF THE ENTERPRISE

Yulia Ilkiv

PhD student of the Department of Management

Marta Kopytko

Doctor of Economic Sciences, Professor,

Professor of the Department of Management

Lviv State University of Internal Affairs

Lviv, Ukraine

Introductions. The problem of enterprise security has been of particular importance over the last twenty years. Increasingly, the world's leading companies are emphasizing that business success can only be achieved by properly organizing the process of overcoming the negative influences from the external and internal environment, which is the immediate task of the security process.

Aim. Investigate the features of security activities in enterprises.

Materials and methods. Based on the analysis of literary sources of leading Ukrainian and world scientists using the methods of analysis and generalization.

Results and discussion. The realities of doing business in today's environment are extremely harsh and changing, so every enterprise needs to adjust the process of management today and in the future and use modern management technologies.

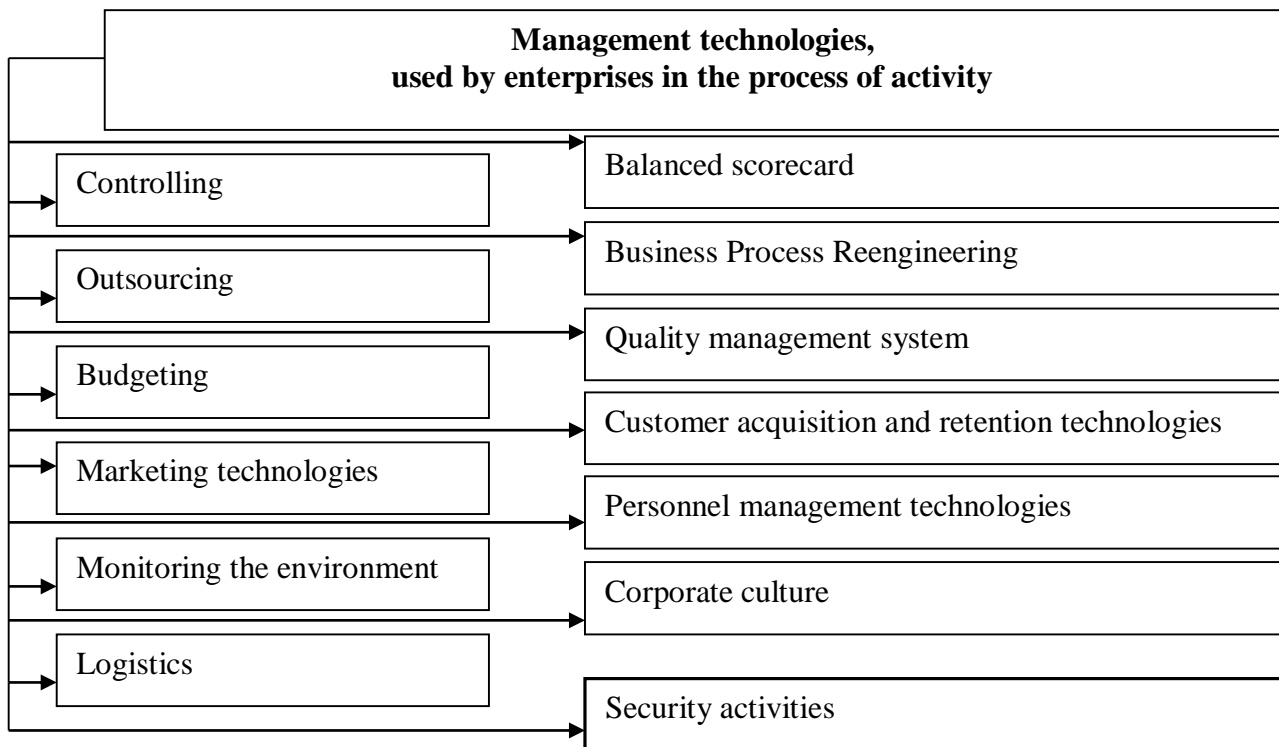
As Kuznetsova I. notes, “the essence of control is to actively influence the parameters of the control object in order to eliminate unwanted deviations from the set parameters through managerial influences, which are aimed either at maintaining the system characteristics within the required limits, or to perform actions on changing values characteristics of the system itself in accordance with changes in the environment “[1].

Management technologies, adhering to the scientific position outlined in [2], it is advisable to understand the set of methods and techniques that contribute to the implementation of management functions and management operations with the conditionality of optimal time spent on their implementation. The basis of

management technologies is a set of information and production flows of the enterprise. Through the use of management technologies, the company is able to provide:

- organizational order and streamline the management process (its stages and procedures);
- an even distribution of powers and responsibilities between employees and management;
- efficiency of decision-making process from the lowest to the highest levels of management [2].

In Fig. 1. the list of management technologies used by enterprises in the process of activity.

Fig. 1. Management technologies, used by enterprises in the process of activity

Source: author's development on the basis [3]

Professor Franchuk V. security activities means the activities of an enterprise to counter threats, protect corporate interests and "preserve the integrity of processes or systems based on the assimilation and development of a safe culture" [4]. But we

consider it appropriate to put it in the following wording: security is the activity of managers to maximize the use of available resources to protect their own interests from the effects of threats and dangers of the internal and external environment, as well as adaptation to existing conditions with minimal losses. It is this formulation that allows you to display without activity in terms of management technology.

To understand the essence of security activities, it is necessary to define its components, in particular to their list it is advisable to include:

- Logistics;
- information;
- personnel [5].

The logistics component of a security activity reflects a set of hardware and equipment with specific parameters that are used to ensure the safety of an object.

Information is a collection of knowledge and information used in the course of the enterprise activity, as well as a set of information technologies that prevent the unauthorized access, use, dissemination, modification, destruction or theft of information from the enterprise, as well as establish a secure exchange of information inside and from the enterprise the external environment.

Staffing is a set of personal and professional characteristics of the staff, which is the basis for the most effective performance of their duties.

The main tasks of security activities of enterprise should include:

- 1) identify, evaluate, develop measures to counteract and minimize the impact on internal and external threats to the security of the enterprise, business, projects, contracts;
- 2) conducting business marketing (competitive intelligence and counterintelligence);
- 3) preparation of information and analytical materials on the situation on the markets, in projects, on contracts and partners;
- 4) verification of business reputation and solvency of counterparties and partners;
- 5) prevention of threats and unlawful actions by unfair competitors;
- 6) checking the reliability of the staff;
- 7) conducting business negotiations with debtors, minimizing accounts receivable;

- 8) providing physical protection of objects and top management;
- 9) interaction with law enforcement and supervisory bodies;
- 10) protection of confidential information [6];
- 11) protection of property of the enterprise.
- 12) preparation of documentation in the field of security at the enterprise, etc.

Conclusions. Thus, the theoretical foundations of the essence of the safe activity of enterprises are laid out as a basis for ensuring the effective functioning of business in the harsh conditions of competition. It is proposed to position security activities as a management technology in the enterprise, which contributes to the achievement of strategy and high level of competitiveness in the market.

References

1. Кузнецова І. Визначення сутності дефініції «технологія управління» Вісник КНТЕУ, 2009. № 1. С. 55-62.
2. Технології соціального управління URL: <http://studies.in.ua/ru/politicheskiy-menedzhment-shpargalki/2568-tehnologyi-socalnogo-upravlnnya.html> (дата доступу 18.10.2019)
3. Копитко М.І., Прихідько С.М. Специфіка використання технологій управління у процесі діяльності приватних охоронних структур. Вчені записки Університету «КРОК». Університет економіки та права «КРОК», 2018. Вип. 49. С. 74-77.
4. Франчук В.І., Пригунов П.Я., Мельник С.І. Безпекова діяльність: системний підхід. Науковий вісник ЛьвДУВС. 2017. № 1. С. 154–163.
5. Henry J.P. Making the technology-strategy connection. International Review of Strategic Management. Chichester, Wiley, 1990. 210 p.
6. Экономическая безопасность бизнеса: что, где и с кем? URL: <https://hrliga.com/index.php?module=profession&op=view&id=755> (дата доступу 18.10.2019).

IMPROVEMENT OF HOTEL ACTIVITIES IN UKRAINE

Rogovaja Natalja Vladimirovna,

Volod'ko Olha Vasilevna

Ph.D., Associate Professor

Poltava University of Economics and Trade

Poltava, Ukraine

Keywords: hotel industry, hotels, innovation, strategy development, information technology, hotel management.

Formulation of the problem. Currently, the impact of information technology on hotel management is significant enough as it is directly related to increasing the efficiency of the work of each manager individually and the hotel in general. The widespread use of Internet networks, Internet technologies, software products through the automatization of all the hotel's business process the conditions of today are a matter of creating competitive advantage, the way to survive in the market in the near future.

Presently, hotels in Ukraine are beginning to actively introduce the latest management systems that not only ensure an intense level to serve guests but also to increase the economic efficiency of the business beyond the account of the rational use of technical capabilities and human resources of the organization [6].

The success of the hotel industry in the market is determined by its level of competitiveness, which primarily depends on strategy enterprises. In turn, the hotel industry's strategy is determined by the potential: different internal (provision of numerous resources) and external (competitors, resource suppliers, demand) factors. Also planned business development goals and the present opportunities for their use and achievement.

The level of competitiveness of an enterprise is determined by its ability to satisfy certain needs that have emerged in the consumer market [4].

Utilizing technical sharing capabilities today makes it easier and faster to create and sell packages of services to consumers, to solve tasks of financial and operational management, marketing planning, increase competitiveness and sales.

Analysis of basic research and publications. Many scientists have investigated the possibility of modern information technologies in the hotel business, among them, leading Ukrainian scientists, such as Hudo V., A. Kianyantsa, Kabushkin N., Agafonova L. and others [1].

The works of these scientists are considered as basics of hospitality industry development, the most developed ones are being researched territorial segments of tourism, as well as influencing factors, are analyzed on the development of the tourism industry in Ukraine [5].

Technological innovation is required to obtain the benefits of the environment and competitors by constantly looking to improve their business.

Competitive advantage can be gained if properly targeted on innovative processes.

Today, with respect to technological innovation, the concepts established, which is reflected in International Standards in the statistics of science, technology and innovation. International Standards in Statistics for Science, Technology and innovations are recommendations of international organizations in the field of statistics, sciences and innovations that provide their systematic description in market conditions economy. According to this standard, innovation is the end result of innovation activity that has been embodied as a new or an improved product, marketed, new or improved the technological process used in practice or in a modern approach to social services.

Goal formulation. It consists of research and design information technologies as innovations for implementation in hotels of Ukraine.

To achieve this goal, it is necessary to perform the following tasks:

- To reveal theoretical aspects of innovations in the hotel industry;
- to develop a list of innovative technologies for implementation in hotels in Ukraine;

- to determine the benefits of implementing systems in hotel operations automation of management activity.

The subject of the study is the role of information technology (IT) in hotel management and restaurant business.

Outline of the main research material. Innovation, as known, is the basis of ensuring competitiveness at different levels of economic systems. Sequentially, competitiveness remains as a determining factor of ensuring the economic security of the economic system and its sustainable development.

Therefore, moving to an innovative development model is not only a national task, but also the real need of any functioning enterprise in market economy conditions [8].

Many hotels have not implemented any of the innovations systems except information system for receiving, accommodating and booking guests. Therefore, hotels are facing severe problems, including:

- old management methods are increasingly failing;
- control requires more staff, additional costs and makes management harder;
- Decision-making takes more and more time to make decisions. That's why they either missing or late;
- the number of financial transactions and decisions made exceeds the limit for which there are no longer clear reasons that led to one or the other end results.

When selecting and implementing new automated systems is necessary solve technical, administrative and organizational tasks.

In recent years, there has been a steady trend of increasing demand for client-server applications that have accounting and management expertise greater capabilities than file server systems when processing large volumes data, the ability to create distributed systems, and sufficient integration with other systems [7].

Having a network allows staff to spend less time on routine operations, save it for labor productivity. By sending out e-mail service notes, managers are deprived of the need to print, copy and distribute them. Email provides almost instantaneous delivery and response to correspondence.

Application of network applications such as database management system data and spreadsheets, allows employees to work together, no leaving your workplace wherever users are or applications. This can speed things up a lot [3].

One of the most important for the manager features corporate information systems are modules of management accounting and financial controlling. Each functional unit can be defined as a financial accounting center, with an appropriate level of financial responsibility for its leader. This, in turn, increases the responsibility of each of the executives and falls into the hands of senior managers an effective toolkit for precise control over the implementation of individual plans and budgets [2].

Thus, in today's context, the information center becomes almost the main element of an effective guest service management system.

Conclusions. Thus, the implementation of the information system opens new opportunities to effectively address the major challenges of the hotel business. Operation of the system allows the hotel to implement programs resource savings by reducing maintenance costs communication systems, avoid peak loads, increase productivity work, improve the quality of services performed work and improve skills hotel staff.

References:

1. Agafonova LG, Agafonova OE Tourism, hotel and restaurant business: pricing, competition, government regulation: Educ. manual for stud. higher. teach. / Kiev University of Tourism, Economics and Law. - K. : Knowledge Ukraine, 2002. - 360 p.
2. Alexandrova A.Yu. International Tourism / Study Guide for students of universities. - M. : Aspect Press, 2001.
3. Anisimov VM Personnel service and personnel management Organizations: Practical manual of the staff member. - M. : Economics, 2003. - 703 p.
4. Sayenko MG Textbook. - Ternopil: Economic Thought. - 2006. - 390 sec.
5. Boyko MG, Gopkalo L.M. Hotel management organization: Textbook. - K.: Kyiv, Nat. auction. -econ. Univ., 2006. - 448 p.

6. Law of Ukraine “On Standards, Technical Regulations and Procedures conformity assessment ”of December 1, 2005 №3164

7. Innovative development of economic units: monogr. / Ed. AA Bykov, MI Nostrin-Plotnitsky. - Minsk: Misanta, 2009.-143 p.

ПРО СТАН ТА ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Вараксіна Олена Вікторівна,

к.е.н.

Полтавська державна аграрна академія

Вступ. Сьогодні, роль аграрного сектора як складової національної економіки є ваговою та важливою. Проте, для сталого та ефективного розвитку аграрного сектора, ще багато проблем мають бути вирішені, зокрема: цінова та інфраструктурна політика, міграційні процеси працездатного населення з сільської місцевості, земельне питання, законодавча база та низка інших, не менш значущих проблем.

Метою роботи є розгляд базових проблем функціонування аграрного сектора економіки, аналіз його стану та окреслення перспективи ефективної діяльності.

Матеріали та методи. Для досягнення поставлених цілей в роботі використовувалися наступні методи дослідження: теоретико-імпіричний – для детального вивчення аграрного сектора національної економіки; економіко-статистичний – для аналізу динаміки продукції, яка виробляється сільським господарством, головною складовою аграрного сектора.

Результати і обговорення. Вплив аграрного сектору на формування конкурентної позиції національної економіки на світовому ринку є суттєвим, зважаючи на складну економічну та політичну ситуацію в Україні [1, с. 22].

З табл. 1 видно, що кількість сільськогосподарських підприємств у 2018 році зросла на 3650 штук, також обсяг капітальних інвестицій збільшився на 1861 мільйонів гривень.

Таблиця 1

Аналіз загальних характеристик сільськогосподарських підприємств України

Показники	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Відхилення,%
Кількість підприємств, що займалися сільськогосподарським виробництвом, шт.	45 910	42 949	47697	45558	49208	108,01
Середня кількість працівників, зайнятих у сільськогосподарському виробництві, тисяч осіб	530,9	502,7	515,0	490,9	476,2	97,01
Середньомісячна номінальна заробітна плата штатних працівників, грн.	2556	3309	4195	6057	7557	124,76
Капітальні інвестиції, у фактичних цінах; млн гривень	18796	30155	50484	64243	66104	102,89
Рівень рентабельності всієї діяльності, %	9,3	30,4	25,6	16,5	13,5	81,82

Україна залишається привабливою для інвестицій, водночас вона не знаходиться осторонь світових процесів, є достатньо інтегрованою у світове господарство, а порушення макростабільності на зовнішніх ринках має свій відголос в Україні [2]. Впродовж 2000 – 2018 років відбувалося поступове зростання обсягів виробництва продукції сільського господарства. Так, за останні роки найменш результативним за обсягами виробництва був 2000 рік, коли складні кліматичні умови спричинили різкий спад обсягів виробництв. У 2018 р. загальний обсяг виробництва продукції сільського господарства (у фактичних цінах) склав 847587 млн. грн., у т.ч. у сільськогосподарських підприємствах – 532683 млн. грн., господарствах населення – 314904 млн. грн. Порівняно з 2017 р. у сільському господарстві отримано 19,75% приросту

загального обсягу продукції сільського господарства, у т.ч. в аграрних підприємствах – 24,34%, у господарствах населення – 12,71% [3].

У галузевій структурі продукції сільського господарства провідне місце традиційно належить продукції рослинництва – 73,7% загального виробництва. У 2018 р. вироблено рослинницької продукції (у постійних цінах 2010 р.) на 198658,1млн. грн., тваринницької – на 70750 млн. грн. Порівняно з 2017 р. відбулося збільшення на 10,7% обсягів виробництва продукції рослинництва, тваринницької – на 1,5%. Основними виробниками рослинницької продукції є сільськогосподарські підприємства – 62,8% загального обсягу виробництва. У галузі тваринництва зростання обсягів виробництва відбулося за рахунок приросту виробництва в господарствах населення – 52,5% загального обсягу виробництва [3].

Основними виробниками продукції сільського господарства залишаються сільськогосподарські підприємства, питома вага яких у вартості валової продукції становить 58,8%. Господарства населення виробляють 41,2% сільськогосподарської продукції, а фермерські господарства 9,3%. Загальні обсяги продукції рослинництва і тваринництва збільшилися у сільськогосподарських підприємствах, в господарствах населення виробництво сільськогосподарської продукції знижується.

Також сучасна ситуація характеризується звуженням фінансової бази розвитку сільськогосподарського виробництва. Залишається ймовірність зменшення джерел формування власних фінансових ресурсів сільськогосподарських товаровиробників через несприятливу цінову кон'юнктуру на основні види споживаних мінеральних добрив, матеріально-технічної продукції, засобів захисту рослин і стримування росту цін на агропродовольчу продукцію [4].

Поряд з тим, зменшилась середня кількість працівників, зайнятих у сільськогосподарському виробництві, – 14,7 тисяч осіб, а також рівень рентабельності діяльності сільськогосподарських підприємств знизився на 18,18%.

Внаслідок конфлікту на Донбасі різке падіння промислового виробництва і згортання металургійного експорту зумовили прискорену реструктуризацію економіки України, значно підвищивши значення агросектору у її структурі та експорті [5, с. 22].

Висновки. Отже, аграрний сектор економіки, базовою складовою якого є сільське господарство, формує продовольчу, у визначених межах економічну, екологічну та енергетичну безпеку, забезпечує розвиток технологічно пов'язаних галузей національної економіки та створення соціально-економічних умов сільського розвитку. Таким чином, інтеграція України в світовий економічний простір можлива лише за стабільного розвитку національної економіки, де аграрному сектору відводиться ключова роль. Держава має сприяти у створенні умов для підвищення конкурентоспроможності та ефективної діяльності підприємств аграрного сектора. Особливу увагу слід приділити соціальним питанням та розвитку інфраструктури на селі.

Список літератури:

1. Шпак Ю. В. Аграрний сектор національної економіки в умовах глобалізації ринків: теорія та практика державного управління: монографія. Національна академія державного управління при Президентові України. Донецьк : Юго-Восток, 2011. 514 с.
2. Черпак А. Корпоративний контроль в системі управління акціонерним товариством / А. Черпак // Вісник Тернопільської академії народного господарства. – 2015. – № 3. – С. 144–180.
3. Сільське господарство України: статистичний збірник за 2018 рік. Державна служба статистики України : Урядовий Портал. Київ. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 04.10.2019)
4. Лупенко Ю. О. Розвиток аграрного сектора економіки України: прогнози та перспективи. Науковий вісник Мукачівського державного університету.

Економіка. 2015. Вип. 2(2). URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvmdue_2015_2\(2\)__7](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvmdue_2015_2(2)__7)
(дата звернення: 08.10.2019).

5. Агропромисловий комплекс України. – 2014 // Економіко-правова бібліотека [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.vuzlib.su/rps/210.htm>

АНТИКРИЗОВЕ УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА НА РІЗНИХ СТАДІЯХ ЖИТТЄВОГО ЦИКЛУ

Конашкова Анастасія Олегівна
студент

Бухтіарова Аліна Геннадіївна
к.е.н., старший викладач кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
Сумський державний університет
м. Суми, Україна

Вступ./Introduction. В умовах ринкової економіки, виступаючи на ринку самостійним суб'єктом господарювання, підприємства повинні бути перманентно фінансово стійкими. Адже саме в цьому випадку вони будуть сприйматися іншими учасниками ринку як надійні партнери. Ефективність антикризового управління прямо залежить від «правильності» вибору відповідної стратегії діяльності підприємства з урахуванням його галузевої специфіки. Можна виділити ряд критеріїв цього відбору, але більш повно ці фактори об'єднує і систематизує теорія життєвого циклу підприємства.

Мета роботи./Aim. Метою дослідження є дослідження антикризового управління підприємствами як економічними суб'єктами з урахуванням специфіки відповідних стадій їх життєвого циклу.

Матеріали та методи./Materials and methods. Методологічною основою дослідження є загальнонаукові методи дослідження: системний, діалектичний,

синергетичний, структурно-функціональний, а також принципи дедукції, індукції, аналізу і синтезу.

Результати та обговорення./Results and discussion. Концепція життєвого циклу підприємства являє собою особливості та закономірності розвитку і функціонування підприємства на кожному етапі життєвого циклу. Володіючи цією інформацією, фінансовий менеджер має можливість прогнозувати різні кризові явища, які рано чи пізно виникають в процесі діяльності кожного підприємства.

На сьогоднішній день існує велика кількість моделей життєвого циклу підприємства: модель Шмідта, модель Скотта, модель Торберта, модель Фламхольца, модель Кімберлі. Всі вони розглядають розвиток підприємства через подібні стадії життєвого циклу. Кожна з перелічених моделей містить стадії зародження, становлення, зростання, зрілості і старості. Надалі підприємство або ліквідується або реорганізується. Кожній з цих стадій властиві певні фінансово-економічні характеристики. Модель життєвого циклу підприємства може служити важливим і ефективним інструментом його фінансового аналізу і діагностики, сприяючи усуненню поточних потреб і дозволяючи підприємству своєчасно здійснювати стратегічні перетворення для забезпечення його подальшого розвитку.

Поняття антикризового управління раніше пов'язували з проведенням фінансового оздоровлення державних підприємств, що мали заборгованість за своїми зобов'язаннями перед контрагентами.

На сьогоднішній день під антикризовим управлінням діяльністю підприємства розуміється управління, яке спрямоване на виведення підприємства з кризової ситуації. Іншими словами, підприємство вже знаходиться в стані кризи і управління направлено або на виведення підприємства з кризи або на його ліквідацію, що, на нашу думку є не зовсім вірним. Адже не лише підприємство, що знаходиться у кризовому стані потребує «фінансового оздоровлення». Навіть стабільно функціонуюче підприємство може намагатися вийти на нові ринки збуту власної продукції,

зайняти більшу долю на ринку чи удосконалити свій товар та розширити виробництво. Тобто, на кожному окремому етапі життєвого циклу підприємство може вдаватися до різних стратегій, деякі з них не лише сприятимуть подальшому розвитку підприємства, але і виступлять підґрунтям превентивних заходів, які допоможуть уникнути негативних наслідків в майбутньому.

Функціонування підприємства на будь-якому етапі його розвитку – це процес адаптації до умов зовнішнього середовища. Важливою ознакою успішного підприємства є рівновага внутрішніх характеристик із зовнішнім середовищем.

Таким чином, для початкового етапу розвитку підприємства найбільш доцільною є стратегія глибокого впровадження на ринок (за допомогою агресивного маркетингу). Крім того, застосування даної стратегії також рекомендовано на етапах становлення та розвитку підприємства. А для етапу розвитку також рекомендується застосування стратегії розширення меж ринку і стратегії вдосконалення товару. Для етапу спаду зі стратегій концентрованого зростання може бути застосована лише стратегія вдосконалення товару.

Слід зазначити, що стратегія зворотної (регресивної) вертикальної інтеграції рекомендована лише для етапу розвитку компанії. Що ж стосується стратегії вертикальної (прогресивної) інтеграції і стратегії горизонтальної інтеграції – вони можуть застосовуватися на етапах становлення та розвитку.

Варто підкреслити, що на етапі розвитку може застосовувати стратегії концентричної (центрованої) і горизонтальної диверсифікації. А от для етапів розвитку і спаду рекомендована стратегія концентричної (центрованої) диверсифікації. Крім цього, на етапі розвитку підприємство може використовувати стратегії горизонтальної і конгломератної диверсифікації.

Стратегія скорочення (згортання) обсягів виробництва реалізується на етапах зародження, становлення і спаду підприємства. Стратегія «збору врожаю» може бути застосована на етапах зародження і становлення. Більш того, її можна використовувати і на етапі спаду, проте, на етапі розвитку вона

не буде ефективною. Стратегію ліквідації можливо використовувати на всіх етапах життєвого циклу, як і стратегію мінімізації витрат.

Основна ідея розробки стратегії антикризового управління діяльністю підприємства на основі теорії життєвого циклу полягає в тому, що фінансові менеджери підприємства самі визначають і описують поточний етап життєвого циклу підприємства. На основі цього з використанням відповідного інструментарію для аналізу і контролю за виконанням обраної стратегії, вище керівництво визначає критерії, яких підприємство повинно дотримуватися.

Висновки./Conclusions. Таким чином, слід зазначити, що в процесі вибору стратегії управління підприємством на основі інформації про характерні риси його розвитку відповідно до стадії життєвого циклу, керівник може забезпечити ефективність і стійкість його функціонування в майбутньому.

Розробка стратегії антикризового управління діяльністю підприємства на основі теорії життєвого циклу дозволить з високою точністю визначити, на якій стадії життєвого циклу знаходиться підприємство, а також виявити існуючі на даному етапі загрози та можливості, і тим самим, дозволить вчасно вжити ефективні превентивні заходи з метою недопущення виникнення кризи на підприємстві.

Список літератури

1. Eleha, L., Hvolkova, L., Knapkova, M. (2019). Anticrisis Management: Warning Signals Before Failure. *Marketing and Management of Innovations*, 3, 98-111. <http://doi.org/10.21272/mmi.2019.3-08>
2. Бугай В. З. Життєвий цикл як інструмент антикризового управління підприємством / В. З. Бугай, М. Г. Бурка // *Економіка і суспільство*. – 2017. – Випуск № 12. – С. 198-202. – Режим доступу: http://economyandsociety.in.ua/journal/12_ukr/32.pdf
3. Гой В. В. Антикризове управління корпоративними підприємствами: теоретичні аспекти / В. В. Гой, О. В. Васильєв // *Ефективна економіка*. – 2018. – № 8. – Режим доступу http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/8_2018/157.pdf

4. Життєвий цикл підприємства як основа антикризового управління / М. В. Шашина, Н. М. Юхим // Підприємництво та інновації. – 2016. – Вип. 2. – С. 19-23
5. Корнилова Н. Жизненный цикл предприятия как основа антикризисного управления / Н. Корнилова // Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Сер. : Економічні науки. – 2014. – Вип. 36(1.2). – С. 140-149. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpchdtu_2014_36%281.2%29__23
6. Якименко-Терещенко Н. В. Антикризове управління промисловими підприємствами / Н. В. Якименко-Терещенко, О. І. Палієнко // Молодий вчений. – 2018. – № 5.1 (57.1). – С. 98-101.

ЮРИДИЧЕСКОЕ НАПРАВЛЕНИЕ

ОБШУК В СИСТЕМІ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ

Гарасимів Олена Іванівна

к.ю.н., доцент

Львівський державний університет внутрішніх справ

м. Львів, Україна

Ряшко Олена Василівна

к.ю.н., доцент

Львівський державний університет внутрішніх справ

м. Львів, Україна

Пенцак Михайло Юрійович

здобувач вищої освіти 4 курс

Інститут права, психології та інноваційної освіти

НУ «Львівська політехніка»

м. Львів, Україна

Анотація.

Обшук – це слідча (розшукова) дія, яка проводиться з метою виявлення та фіксації відомостей про обставини вчинення кримінального правопорушення, відшукання знаряддя кримінального правопорушення або майна, яке було здобуте у результаті його вчинення, а також встановлення місцезнаходження розшукуваних осіб (ст. 234 КПК України).

Змістом обшуку є примусове обстеження приміщень і споруд, ділянок місцевості або окремих громадян з метою відшукання і вилучення речей та документів, що мають значення для кримінального провадження, виявлення розшукуваних осіб, трупів, тварин, речей і предметів вилучених законом з обігу, а також пошук грошей і майна для забезпечення відшкодування заподіяних збитків і в цілях можливої конфіскації. Процесуальні підстави і порядок проведення обшуку регламентовані ст. ст. 13, 223, 233 – 236 КПК України.

Ключові слова: обстеження, слідча (розшукова) дія, вилучення, конфіскація.

Успішність та ефективність обшуку визначається якістю його підготовки, яка являє собою систему заходів організаційного та прогностичного характеру. Цю систему становлять наступні дії: - вивчення матеріалів кримінального провадження; - збір орієнтуючих відомостей; - підбір учасників слідчої (розшукової) дії; - підготовка науково-технічних засобів; - планування і вибір часу проведення обшуку. Вивчення і аналіз матеріалів кримінального провадження має істотне значення при підготовці до обшуку. До проведення обшуку з можливою повнотою мають бути зібрані і вивчені дані про шукані предмети. Ці дані можна отримати: у результаті огляду місця події; зі свідчень потерпілих; представників потерпілої сторони і інших свідків; з пояснень спеціалістів і з висновків експертів; за допомогою зразків і за частинами предметів і документів, що відображають ознаки розшукуваних об'єктів тощо. Цікава інформація може міститися в протоколах допитів підозрюваного, потерпілого, свідків, в протоколах інших слідчих (розшукових) дій: огляду місця події, огляду трупа, в експертних висновках. Якщо можливо, слідчий повинен зібрати максимально повну інформацію щодо розшукуваних об'єктів, їх зовнішнього вигляду, кількості, розмірів, індивідуальних ознак. Збір орієнтуючих відомостей.

Характер майбутніх дій слідчого значною мірою визначається відомостями про особу, у якої проводиться обшук, і про осіб, які проживають або працюють на обшукуваному об'єкті. Для правильної організації обшуку необхідно володіти мінімальним запасом відомостей орієнтуючого характеру, які стосуються об'єктів майбутнього обшуку і шуканих предметів. Такими відомостями є: - точна адреса приміщення або місце розташування ділянки, що обшукується; характер місцевості, наявність рослинності, конкретне призначення приміщення, характер будови, її конструктивні особливості і матеріали, з яких воно споруджене; - можливі шляхи проникнення в приміщення і виходу з нього; - внутрішнє планування; точні межі території, яка

має бути охоплена обшуком; - наявність обстановки, меблів, механізмів і інших предметів, кількість і склад осіб, які проживають або працюють на даному об'єкті, звичайний розпорядок дня осіб, які володіють об'єктом обшуку тощо. Джерелами цих відомостей можуть служити топографічні карти, плани будівель і споруд, інформація обслуговуючого персоналу, представників громадськості, співробітників поліції та ін. [1, С. 60]

Щодо особи, у якої проводиться обшук, слідчому бажано отримати інформацію щодо наступних груп ознак: 1) соціально-демографічні: соціальний статус, корупційні зв'язки, матеріальне становище, освіта, професія, рід занять, сімейний стан, стосунки у родині, оточення, зв'язки і можливості впливу на хід слідчої (розшукової) дії і розслідування в цілому; 2) соціально-біологічні: вік, стан здоров'я, особисті якості, фізичні здібності, навички; 3) етико-психологічні: інтелектуальні, моральні, вольові, психологічні, емоційні здібності, життєвий досвід; 4) девіантні: алкоголізм, наркоманія, психопатія, судимість та ін. Підбір учасників обшуку. Коло учасників обшуку визначає слідчий (прокурор), або за його письмовим дорученням співробітники оперативних підрозділів (ч. 2 ст. 36, ч. 2 ст. 40, ст. 41 КПК України). Виходячи з ролі, яку виконують в ході цієї слідчої (розшукової) дії, учасники обшуку поділяються на осіб, які проводять обшук, та осіб, присутніх при його проведенні. До першої групи належить слідчий (прокурор) у провадженні якої перебуває кримінальне провадження; для отримання допомоги з питань, які 61 потребують спеціальних знань запрошуються спеціалісти; співробітники оперативних й інших підрозділів поліції, у тому числі дільничні, на яких можуть бути покладені допоміжні дії: охорона місця обшуку, розкопування, обстеження окремих ділянок місцевості і предметів. Участь спеціаліста-криміналіста та іншої обізнаної особи забезпечує ефективність обшуку в тих випадках, коли є необхідність застосування спеціальних знань. До осіб, які обов'язково мають бути присутніми при обшуку, згідно зі ч.ч. 3, 7 ст. 223, ст. 236 КПК України, належать поняті (не менше двох). Понятими не можуть бути потерпілий, родичі підозрюваного, потерпілого, працівники правоохоронних

органів, а також особи, заінтересовані у результатах кримінального провадження. Обшук провадиться в присутності осіб, права та законні інтереси яких можуть бути обмежені або порушені (особи у володінні якої перебуває обшукувань приміщення чи інше володіння, членів її сім'ї, співмешканців тощо). Для участі в проведенні обшуку може бути запрошений потерпілий, підозрюваний, захисник, представник та інші учасники кримінального провадження. Підозрюваний має право особисто брати участь у проведенні обшуку та вимагати залучення захисника (ч. 3 ст. 42, ч. 2 ст. 46 КПК України). Обшук у приміщеннях, що їх займають підприємства, установи й організації, проводиться в присутності їх представників. Для надання допомоги під час проникнення до об'єкта обшуку, його охорони з метою запобігання знищення та вивезення відшукуваних об'єктів, попередження небажаного витоку інформації про обшук та недопущення подання сигналів зацікавленим особам – до проведення обшуку можуть залучатися не тільки співробітники органів внутрішніх справ, а й представники громадськості. Підготовка науково-технічних засобів.

Однією з важливих умов підготовки обшуку є належне оснащення слідчого технічними засобами. Істотну допомогу в цьому надає спеціальний комплект науково-технічних засобів для слідчого – слідча валіза, а для експерта-криміналіста – криміналістична валіза. До науково-технічних засобів, які можуть знадобитися при проведенні слідчої (розшукової) дії, належать: освітлювальні засоби, вимірювальні засоби, інструменти для розкопування і розкриття сховищ, пакувальні матеріали, інші пристосування для роботи із слідами і фіксації результатів обшуку, а також спеціальні пошукові засоби (щупи, багри, кішки, магнітні шукачі, металошукачі; переносні рентгенівські апарати, спеціальний прилад для виявлення закопаних трупів тощо). Для обшуку бажано вибирати такий день і час, коли: - найбільш вірогідна наявність шуканих предметів на місці обшуку; - найбільш легкий доступ в обшукуване приміщення або на обшукувану територію; - найбільш доступні шукані предмети для слідчо-оперативної групи; - найбільш сприятливі умови для

пошуку; - найбільш ускладнена протидія обшуку з боку зацікавлених осіб. Найчастіше моментом початку обшуку є ранній ранок, коли слідчий має досить часу і може використовувати усі переваги денного обшуку (освітленість, можливість швидкого проникнення на обшукуваний об'єкт і т. ін.). У випадках, що не припускають зволікання, обшук може проводитися в будь-який час. Підготовка обшуку передбачає розроблення плану його проведення. Найчастіше це уявні припущення слідчого, втілені усно або письмово в довільній формі. У складних слідчих ситуаціях у плануванні обшуку беруть участь працівники оперативних підрозділів, план обшуку складається письмово з використанням графічних матеріалів і нерідко в графічній формі [1, С. 63]

Обшук у приміщенні передбачає примусове обстеження всіх приміщень, що є у володінні фізичних або юридичних осіб, якщо там можуть знаходитися об'єкти пошуку. Приміщення, в яких проводиться обшук, можуть бути поділені на: 1) приміщення, при обстеженні яких є конструктивно-змістовні особливості (квартири, будинки, котеджі, дачі, сараї, гаражі та ін.); 2) приміщення, при обстеженні яких є процедурні особливості (приміщення дипломатичних представництв, інші приміщення, для яких передбачено особливий процесуальний порядок проведення обшуку). Розпочинати обшук рекомендується з найбільш «складних» ділянок помешкання, проводити пошуки спочатку в нежилых, а потім у жилих приміщеннях, здійснювати обшук у напрямку від входу до приміщення. Також рекомендується розпочинати обстеження приміщень з місць загального користування (кухня, туалет, коридор). Обстеження нежитлових приміщень відрізняється специфікою. Пошукові дії в службових приміщеннях слід розпочинати з робочого місця обшукуваного. Насамперед оглядаються й обстежуються робочий стіл, сейфи і шафи. У певних випадках злочинці використовують конструктивні елементи будинку і влаштовують тайники під підлогою, у стінах, під підвіконними дошками, у вентиляційній шахті. У разі пошуку дрібних об'єктів або документів варто звертати увагу на книжки, альбоми, часописи тощо. Складним у організації та проведенні є обшук, яким охоплюється декілька окремих

будівель з ділянками місцевості, великі за розмірами ділянки місцевості, будівля, що містить багато окремих приміщень, що розташовані на одному або декількох поверхах тощо. При підготовці до обшуків у офісних центрах чи у адміністративних будівлях підприємств, установ, організацій треба заздалегідь точно з'ясувати як позначаються ті приміщення (офіси, кабінети), у яких необхідно провести обшук, щоби правильно їх вказати у клопотанні щодо проведення обшуку. Для успішного проведення обшуків подібних об'єктів слідчий повинен спланувати заходи по забезпеченню доступу до них у випадках перешкоджання цьому з боку зацікавлених осіб та встановленню контролю над місцем проведення обшуку та діями осіб, що там знаходяться, зокрема, шляхом залучення відповідних підрозділів поліції особливого призначення, визначити послідовність проведення пошукових дій від місць найбільш ймовірного знаходження предметів обшуку до найменш ймовірних, способи та засоби пакування вилучених предметів, їх транспортування з місця проведення обшуку та подальше зберігання. Якщо через великий обсяг роботи на об'єктах обшуку його проведення може зайняти тривалий час, слідчий може ініціювати створення слідчої групи, в якій виділити декілька пошукових груп з числа слідчих, оперативних працівників, відповідних спеціалістів та понятих, місця проведення пошукових дій якими повинні бути чітко визначені у плані проведення обшуку або на його схемі.

Обшук на відкритій місцевості – це примусове обстеження ділянок місцевості, які належать або знаходяться у користуванні підозрюваних чи інших осіб, із метою виявлення предметів, що закопані у землю або приховані іншим способом. Обшук місцевості проводиться за такими ж правилами як обшук приміщень. Однак особливості такого обшуку зумовлюються значними площами території, що створює певні складнощі в їх проведенні. В цьому разі територію, що підлягає обшуку, необхідно спершу оточити, а потім оглядати. Перед початком обшуку місцевість поділяють на ділянки довжиною не більше 50 метрів, орієнтирами яких можуть бути дерева, кущі, щ дає змогу керівнику пошукової групи спостерігати за діями учасників обшуку. Ділянки обшукуваної

місцевості рекомендується оглядати по черзі, якщо кількість членів пошукової групи невелика [2, С. 398]. При обшуку транспортного засобу найбільш трудомістким є процес обстеження салону. Його доцільно починати із зовнішнього огляду передніх дверей, звертаючи увагу на стан панелей, ручок, перемикачів і кріплень окремих елементів. Обстежуються також полички і поглиблення на дверцятах, де можуть бути шукані об'єкти, їх упаковка, сліди зберігання, інструменти, що використовуються для приховування цікавлять слідство предметів. Потім оглядається крісло водія, простір перед і під ним. При необхідності положення спинки крісла змінюється і воно розбирається. Уважно оглядаються пороги, підлогові килимки піднімаються для дослідження простору під ними. Далі досліджуються педалі і пази, за якими вони пересуваються, приладова панель, кермові колонка і колесо, важіль перемикачів швидкостей, полиці, скриньки, простір між передніми сидіннями. У складних ситуаціях, коли пошуки не приносять результатів, можливе зняття крісел, вилучення їх з салону з подальшим обстеженням. Для пошуку деяких об'єктів (наркотиків, вибухових речовин) витягнуті крісла можуть досліджуватися за допомогою службово-розшукової собаки. Якщо над кузовом мається тент, його доцільно зняти і уважно досліджувати. Борти кузова бажано розкрити, підняти не закріплені жорстко деталі дна і стінок, вивчити простір між окремими частинами, а також між кузовом і кабіною. Обстеження фургона проводиться з використанням рекомендацій по обшуку салону легкового автомобіля. Велике значення має дослідження ходової частини, днища, рами автомобіля і знаходяться на них агрегатів. Для цього автомобіль варто підняти на естакаду. Це дозволить не тільки ретельно обстежити названі вузли автотранспорту, але й забезпечити повноту сприйняття понятими змісту всіх виконуваних пошукових операцій. У ряді ситуацій обстеження даної частини автотранспорту вимагає демонтажу та розбирання окремих вузлів (вихлопних труб, глушників, коліс, паливних баків і т.д.). При виявленні схованок вони також оглядаються і додатково фіксуються за допомогою фото- і відеозйомки.

За рішенням слідчого чи прокурора може бути проведено обшук осіб, які перебувають в житлі чи іншому володінні, якщо є достатні підстави вважати, що вони переховують при собі предмети або документи, які мають значення для кримінального провадження. Перед початком примусового обстеження слідчий пропонує добровільно видати розшукувані речі чи документи, у разі відмови, слідчий особисто чи за його дорученням оперативний працівник перевіряє вміст кишень та одягу особи, після чого проводять обшук тіла особи. Обшук особи здійснюється особами тієї самої статі, ця вимога стосується і понять, у присутності адвоката, представника на вимогу такої особи. Неявка адвоката, представника для участі у проведенні обшуку особи протягом трьох годин не перешкоджає проведенню обшуку.

Обшук особи рекомендується проводити у певній послідовності - зверху донизу. Спочатку досліджується головний убір, потім одяг (пальто, сукня, піджак, штани, спідниця тощо), взуття, а потім натільна білизна. Ці речі знімають з особи у наведеній послідовності та досліджують. Особливу увагу необхідно приділяти дослідженню кишень, швів, підкладці пальта, піджака, спідниці, каблукам взуття.

Потім досліджується тіло людини. Це пов'язано з тим, що невеликі та мініатюрні речі, а також певні речовини (наркотики) можуть переховуватися як в одязі, так і на тілі, або в природних порожнинах тіла. Застосування тактичних прийомів обшуку особи пов'язано з проблемою статі та використанням тактичних засобів для виявлення та вилучення предметів, що сховані. Хід і результати особистого обшуку підлягають обов'язковій фіксації у відповідному протоколі.

Використана література:

1. Процесуальний порядок та тактичні особливості здійснення слідчих (розшукових) дій: науково-методичні рекомендації / В.В. Кікінчук, К.Л. Бугайчук. Харків: ХНУВС. 2018. 101 с.

2. Криміналістика: підручник / Р.І. Благута, О.І. Гарасимів, О.М. Дуфенюк та ін. за заг. ред. Є.В. Пряхіна. 3-тє вид., перероб. та допов. Львів: ЛьвДУВС, 2016. 948 с.
3. Кримінальний процес: підручник / Р.І. Благута, Ю.В. Гуцуляк, О.М. Дуфенюк та ін. за заг. ред. Шехавцова Р.М. Львів: ЛьвДУВС, 2019. Ч.1. 532 с.
4. Новели Кримінального процесуального кодексу України 2012 року: зб. ст. К.: Істина, 2012. 128 с.
5. Докази та доказування у кримінальному провадженні: ЛьвДУВС, 2018. 272 с.
6. Кримінальне переслідування на досудових стадіях: монографія / Г.В. Остафійчук. Х.: Діса плюс, 2013. 222 с.

**DEFINITION OF THE BOUNDARIES OF CONCEPTS «CLOSE FACES»
AND «FAMILY MEMBERS» IN THE ANTI-CORRUPTION LEGISLATION
OF UKRAINE**

Чишко Ектеріна Александровна,
к.ю.н.,
страший преподаватель кафедры полицейской деятельности
и публичного администрирования
Харьковский национальный университет внутренних дел
г. Харьков, Украина

Introductions. Corruption is a phenomenon that all the forces of state and non-state institutions are aimed at overcoming, because by virtue of its destructive and latent properties it is a rather dangerous phenomenon that turns the work of public authorities not into useful social activities, but into a means to satisfy their own interests. Anti-corruption in each state is carried out using various methods, means

and methods of application of which are regulated by the relevant legislative norms in the field of anti-corruption legislation. The level of effectiveness of the fight against any corruption manifestations to a certain extent depends on the objectivity and completeness of the latter. Anti-corruption legislation of all countries, including Ukraine, is constituted by the norms contained in legislative and sub-legislative normative legal acts, the clarity of understanding of which determines the correctness of their application. All of the above determines the theoretical and practical interest in concretizing certain provisions of the anti-corruption legislation of Ukraine.

Aim. Both concepts («close people» and «family members») are used in various branches of the legislation of Ukraine, where their content is defined differently, even within spheres that are essentially similar. In this connection, the indicated categories require concretization of their content, which in turn will contribute to the correct interpretation and application of the norms of anti-corruption legislation.

Materials and methods. During the study, general scientific and concrete scientific research methods were used, and its conclusions are based on the norms of the current legislation of Ukraine in various fields: anti-corruption, family and criminal law, and so on.

Results and discussion. Among the terms used by the Law of Ukraine «On the Prevention of Corruption» (p. 1 art. 1) are «close persons» and «family members». The first group includes persons who live together, are connected by common life and have mutual rights and obligations with the subject to which the said law applies (except for persons who have mutual rights and obligations, which with the subject do not have the character of a family), including persons who are jointly live, but are not married, and also - regardless of the specified conditions – spouse, spouse, father, mother, stepfather, stepmother, son, daughter, stepson, stepdaughter, sibling, sibling, grandfather, grandmother, great-grandfather, great-grandmother, grandson, granddaughter, great-grandson, great-granddaughter, son-in-law, daughter-in-law , father-in-law, mother-in-law, father-in-law, mother-in-law, adoptive parent or adopted, guardian or guardian, person under the guardianship or trusteeship of the

said subject [1]. Family members are persons who are married, as well as their children, including adults, parents, persons under guardianship and trusteeship, other persons who live together, are connected by common life, have mutual rights and obligations (except for persons, mutual the rights and obligations of which do not have the character of a family), including persons who live together but are not married [1].

The etymologically related concepts of the current regulatory acts are other concepts defined in the legislation, among them the following: «close family members» (p. 4 of the Regulation (standard) of accounting 23 Disclosure of information about related parties approved by order of the Ministry of Finance of Ukraine of 18.06.2001 No. 303); «Close relatives and family members» (c. 1 p. 1 art. 3 of the Criminal Procedure Code of Ukraine); «close relatives» (Law of Ukraine «On state protection of court employees and law enforcement agencies»).

An analysis of the content of all the above definitions allows us to conclude that there is a fairly clear list of both close persons and family members, which do not include relatives acquired as a result of marriage (matchmakers, relatives) or spiritual (godfathers) unions). At the same time, additional interpretation requires the meaning of a phrase of categorical meaning: persons who live together are connected by common life and have mutual rights and obligations (except for persons whose mutual rights and obligations with the subject do not have the character of a family ”, that is, to close persons or members families, in the understanding of anti-corruption legislation, can be attributed to any individuals, regardless of the existence of marriage or spiritual unions between them, if the relationship between the individual and the subject indicated . P. 1 art. 3 of the Law of Ukraine «On prevention of corruption» (a person authorized to perform state functions or local government) will meet the following conditions: 1) living together; 2) the conduct of general life; 3) the presence of mutual rights and obligations; 4) the relevant rights and obligations between such persons should be of a family nature.

The acquisition of the characteristic «family» in relation to the rights and obligations of people living together and leading a joint life lies in the plane of

disclosing the content of the category «family relations» and determining the circle of persons who may constitute the «family» (circle of participants in family relations).

According to art. 3 of the Family Code of Ukraine, the family is the primary and main unit of society [2]. The family consists of people who live together, are connected by a common life, have mutual rights and obligations. Moreover, the family is created on the basis of marriage, blood relationship, adoption, as well as on other grounds not prohibited by law and not contrary to the moral principles of society.

The provisions of art. 2 of the Family Code of Ukraine, which determine the scope of regulation of family relations between the relevant participants, indicate that the legislator identifies the circle of participants in family relations and family members, which in particular include: spouses (husband, wife), children (son, daughter), adoptive parents and adopted; grandmother, grandfather, great-grandmother, great-grandfather, grandchildren (grandson, granddaughter), great-grandchildren (great-grandson, great-granddaughter); siblings; stepmother, stepfather, stepdaughter, stepson and other participants in family relationships [2].

It should be noted that the relations of the mother-in-law, father-in-law, mother-in-law, daughter-in-law, son-in-law and other relatives are not regulated by the Family Code of Ukraine: the presence of these persons in relations of kinship does not affect anything, and therefore has no legal significance (in the field of family law). In contrast, despite the fact that the Family Code of Ukraine does not regulate family relations between cousins, aunts, uncles and nieces, nephews and other relatives by descent, it nevertheless clearly defines them as family ones. It follows from the foregoing (in particular, relying on the provisions of p. 4 of art. 3 of the Family Code of Ukraine) that the unsettledness of certain relations by the Family Code of Ukraine does not deprive them of the nature of «family». Moreover, brother-in-law can become family members, which is not excluded by law. For example, in accordance with art. 64 of the Housing Code of Ukraine: other persons may be recognized as members of the tenant's family if they permanently reside with the tenant and share a common household with him [3]. A son-in-law who has settled in

the wife's family as a family member acquires equal rights with other family members (art. 65 of the Housing Code of Ukraine), bears all the duties and enjoys all the rights of a family member (art. 64 of the Housing Code of Ukraine).

Conclusions. Thus, to close persons, in the understanding of the Law of Ukraine «On Prevention of Corruption», persons who become relatives due to the conclusion of marriage unions (in particular matchmakers, relatives) who live together, are connected by a common life, have mutual rights and obligations if the latter have the character of «family». In turn, it is impossible to recognize as close persons, those who, despite their cohabitation, connectedness by common life and the presence of mutual rights and obligations received a certain status by spiritual unions (in particular, godfather). We justify this position by the fact that the church (religious organizations) in Ukraine is separated from the state [4] (art. 5 of the Law of Ukraine «On Freedom of Conscience and Religious Organizations»), which excludes the possibility of applying anti-corruption legislation designed to strictly regulate the legal and organizational foundations of functioning corruption prevention systems in Ukraine, the content and procedure for applying anti-corruption mechanisms and methods (measures).

Список литературы

1. Про запобігання корупції: закон України від 14.10.2014 № 1700-VII // Офіційний вісник України. – 2014. – № 87. – Ст. 2474.
2. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 № 2947-III // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 21-22. – Ст. 135.
3. Житловий Кодекс Української РСР від 30.06.1983 № 5464-X // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1983. – Додаток до № 28. – Ст. 573.
4. Про свободу совісті та релігійні організації: закон України від 23.04.1991 № 987-XII // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 25. – Ст. 283.